

ἔλων τῶν χωρῶν τῆς Ἑλλάδος εἰδήσεις περὶ τῆς φανερά πλέον ἐκραγείσης ἐπαναστάσεως καὶ τῶν πρώτων ἐπιτυχιῶν τοῦ ἀγῶνος.

Οἱ Τούρκοι ὅμως θρασεῖς ἕνεκα τῆς ἀριθμητικῆς των ἐν Κρήτῃ ὑπεροχῆς ἔδωκαν πρῶτοι τὸ σύνθημα τῆς πάλης καὶ οὕτω περὶ τὰς ἀρχάς Ἰουνίου, φανερά πλέον ἤρχισεν ἡ σύγκρουσις μεταξύ τῶν κατακτητῶν καὶ τῶν ὑποδούλων. Οὕτω τῇ 9 Μαΐου 1821 ὁ διοικητὴς τῶν Χανίων Λουτφά πασσᾶς ἄνευ προηγουμένης τινος ἀφορμῆς καὶ μόνον τῇ ὑποδείξει προδοτῶν τινῶν τούρκων, συνέλαβε τὸν ἐπίσκοπον Κισσάμου Ἀνθιμον καὶ ἐφυλάκισεν αὐτὸν ἐπὶ τῇ καταγγελεῖα ὅτι ὑπαίνει τοὺς χριστιανούς εἰς ἐξέγερσιν. Ἡ φυλάκισις τοῦ ἐπισκόπου ἐξήγειρε φυσικώτατα τὴν ἀγανάκτησιν τῶν χριστιανῶν οἵτινες ἐζήτησαν παρὰ τοῦ Πασσᾶ τὴν ἀπελευθέρωσίν του, ἐκείνος ὅμως φοβούμενος τὴν ὀργὴν τοῦ τουρκικοῦ ὄχλου ἐκμανέντος ἤδη καὶ ἀπειλοῦντος νὰ θύσῃ καὶ ν' ἀπολέσῃ, ἐπροτίμησε νὰ παραδώσῃ εἰς αὐτὸν τὸν ἐπίσκοπον, ὅστις κατεκρεουργήθη ἀνηλεῶς, ποτίσας αὐτὸς πρῶτος μὲ τὸ ἅγιον αἷμά του τὸ χῶμα τῆς πολυπαθεῦς νήσου κατὰ τὴν νεάν αὐτὴν περίοδον τῶν αἱματηρῶν τῆς ἀγῶνων.

Εὐθὺς ἀπὸ τοῦ φόνου τοῦ Ἐπισκόπου ὁ τουρκικὸς ὄχλος ἐμελέτησε κατὰ τὸ σύνθημα γενικὴν τῶν χριστιανῶν σφαγὴν, τόσον μᾶλλον καθ' ὅσον εὐθὺς ἀπὸ τῶν πρώτων σημείων τῆς ἐξεγέρσεως οἱ ἄνδρες εἶχον τραπῆ εἰς τὰ ὄρη, καὶ εἰς τὰς πόλεις ἀπέμειναν μόνον τὰ γυναικόπαιδα.

Τὸ κίνημα ὅμως δὲν ἤργησε νὰ ἐπέλθῃ. Τὴν 17 Ἰουνίου συμπεσοῦσης τῆς θρησκευτικῆς τῶν τούρκων

ἐορτῆς ἐδόθη τὸ σύνθημα τῆς σφαγῆς, καὶ σημαῖαι ὑψώθησαν, ὅπλα καὶ πολεμοφόδια διανεμήθησαν εἰς τὸν ὄχλον καὶ φόνος ἤρχισεν σποραδικῶς. Πρῶτος ἐφανέρωθη ἀτυχῆς τις σιδηρομαχά, μετ' αὐτὸν δὲ τριακόντα ἐν ἔλω χριστιανοὶ οἵτινες εἶχον πιστεύσῃ εἰς τοὺς λόγους τῶν τούρκων καὶ εἶχον ἀπομείνῃ εἰς τὸ φρούριον τῶν Χανίων. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ σφαγὴ ἐκτός τοῦ προδικηγγραμμένου σχεδίου εἶχε περιβληθῆ καὶ δι' ἔλων τῶν τύπων διὰ τῶν ὁποίων οἱ τούρκοι ἐπιβάλλουν εἰς τὸν ὄχλον τὴν ἐξολόθρευσιν τῶν χριστιανῶν· εἶχον δηλαδὴ ἀναγνωσθῆ δημοσίᾳ καὶ ἐν ἐπισημότητι τὰ διατάγματα τῆς σφαγῆς καὶ ὁ ἀνώτερος κληρικός εἶχεν εὐλογίῃ τὰ ὅπλα τὰ ὁποῖα ἐμελλον νὰ χύσωσι τὸ ἄθῳον χριστιανικὸν αἷμα. Ἡ σφαγὴ ἐξηκολούθησε καὶ τὴν ἐπομένην, μετὰ τὴν διαρπαγὴν δὲ ἐκκλησιῶν καὶ μοναστηρίων ἐξῆλθεν ὁ στρατὸς καὶ εἰς τὰ περίξ τῆς πόλεως χωρὶς καὶ ἐξηκολούθησε τὴν σφαγὴν καὶ διαρπαγὴν.

Ἐν τῷ μεταξύ ὅλοι οἱ δυνάμενοι νὰ φέρωσιν ὅπλα εἶχον ἐξέλθῃ εἰς τὰ ὄρη καὶ ἀπετελέσθησαν τὰ ἀξιόμαχα ἐκεῖνα στρατόπεδα τὰ τόσον διαπρέψαντα ἔπειτα εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὰ στρατιωτικὰ σώματα ἀπετελέσθησαν κυρίως ἀπὸ ὄρεινους Σφακιανούς, πεδινούς Λακιώτας, Θερισινοὺς, Μεσαρίτας, ἐτάχθησαν δὲ 900 τὸν ἀριθμὸν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τριῶν γενναίων ἀρχηγῶν τοῦ Γ. Δασκαλάκη, Ἀναγνώστου Παναγιωτάκη καὶ Ρούσου Βουρδουμπάκη. Τὰ σώματα ταῦτα μετὰ τῶν ὁποίων ἠνώθη ἀργότερον καὶ ὁ Κουρμούλης μετὰ τῶν υἱῶν καὶ ὁπαδῶν αὐτοῦ ἀντὶ ν' ἀναμείνωσι τὴν ἐφοδὸν τοῦ ἔχθρου ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιτεθῶσι πρῶτα